

**Naturskyddsföreningen
Nacka**

Boo Miljö- och Naturvänner

Nacka kommun
Planenheten KFKS 2015/665 - 214
131 81 Nacka
registrator.plan@nacka.se

Saltsjö-Boo 12 november 2019

Granskningsyttrande (granskning 2) över Förslag till Detaljplan för Solbrinken - Grundet, fastighet Backeböl 1:497 m.fl. i Boo, Nacka kommun, KFKS 2015/665 - 214.

Boo Miljö- och Naturvänner och Naturskyddsföreningen i Nacka har tagit del av granskningshandlingarna (granskning 2) gällande förslag till Detaljplan för Solbrinken-Grundet och vill lämna följande synpunkter.

Behåll de två stora naturområdena i planområdet

Efter önskemål från ett antal tomtägarföreningar har två stora naturområden lyfts ut ur planen. När det gäller naturområdet vid Solbrinken/Evedalsvägen argumenterar föreningarna för att behålla ansvaret för området med att det har stora kulturella värden för boende i området, att de önskar att utöka sin verksamhet i området och att de anser att naturmarken inte får ett långvarigt skydd i detaljplanen.

Föreningen vid naturområdet ovanför Grusbrinken önskar behålla ansvaret för området för att göra det möjligt att skapa byggrätter.

Båda områdena har lyfts ut ur planen men utifrån helt olika argument.

Det är första gången vi ser att kommunalt huvudmannaskap för vägarna separeras från kommunalt huvudmannaskap för allmän platsmark i en ny detaljplan. Vi tycker det är mycket oklart vilka långsiktiga konsekvenser detta får för naturen i dessa områden och vi anser därför att det är mycket viktigt att de två områdena förblir en del av detaljplanen och att Nacka kommun därmed får ansvar för skötsel och naturvård. Med den ökade exploateringen i Nacka (och hela Stockholmsområdet) blir det mindre och mindre naturmark kvar. Den gröna infrastrukturen blir glesare och glesare. Därför är det otroligt viktigt att de resterande områdena ses ur ett helhetsperspektiv och att viktiga samband och spridningskorridorer bevaras och säkras. Detta kräver en helhetssyn och att också dessa två stora naturområden ingår i kommunens långsiktiga naturvård.

När det gäller Solbrinken/Evedalsvägen har vi förståelse för att de boende runt naturområdet vill ta hand om det själva, men hur blir det på lång sikt? När exploateringen gör att folk som inte har

samma anknytning till området flyttar in, har de kanske andra värderingar. Dessutom blir tillgängligheten för andra och skötseln av naturen beroende av att det finns engagerade fastighetsägare. Med all respekt för lokala eldsjälar som finns i dag, så menar vi att den kompetens som krävs för att säkra rätt naturvård på lång sikt säkras bäst om kommunen har ansvar för området.

När det gäller Grusbrinken avvisar planenheten att naturområdet är tjänligt för byggrätter dels på grund av naturvärden dels på grund av att området är mycket kuperat och svårt att bygga på. Ändå lyfter man ut naturområdet ur planen. Det är mycket oklart var detta innebär för naturen när området nu ska skötas av boende som inte önskar att ha det kvar och vi står helt oförstående för att man tar området ut ur planen.

Om man ändå väljer att låta de två naturområdena utgå ur planen är den stora frågan vilka regler som i så fall gäller. Är det den nuvarande planen från 1987 eller blir områdena planlösa? Som ett minimum om dessa områden inte ska ingå i planen bör Nacka kommun upprätta avtal med de berörda föreningarna, som säkrar att naturvärden bevaras och att naturvård bedrivs på rätt sätt.

Naturvärdesinventering saknas fortfarande

Vi kan tyvärr konstatera att det fortfarande inte har gjorts en naturvärdesinventering i området och de inventeringar som planenheten i tidigare samrådssvar hänvisat till finns fortfarande inte med i granskningshandlingarna. Planenhetens kommentar till vårt svar om detaljplanen i Granskningsutlåtande 1, 2019-08-30, (s. 17) *Planprogram för Sydöstra Boo pekar ut områden med ädellövträd, vilket i planförslaget har använts som underlag för föreslagna planbestämmelser gällande skydd av värdefulla träd.*

Detta ger ett mycket osäkert och ofullständigt skydd av de naturvärden som finns i området och vi kan också konstatera att Natur- och Trafiknämnden i sitt svar (granskningsutlåtande s. 6) påpekar att det är en stor brist att en naturvärdesinventering inte har gjorts: *Nämnden anser att det är olyckligt att ingen naturvärdesinventering har genomförts under planprocessen och anger att inget av naturområdena har inventerats under arbetet med grönstrukturprogrammet, eller av Skogsstyrelsen. Nämnden anger vidare att kunskap om dessa värden förr eller senare måste tas fram, då den bland annat behövs för projektering av allmänna anläggningar samt skötselansvisningar inom den mark där kommunen har huvudmannaskapet. I planbeskrivningen står att bl.a. gatunätets utformning har anpassats med hänsyn till naturvärden eller att naturvärdena är begränsade. Nämnden bedömer att underlaget för den bedömningen är osäker eftersom inventering och kartläggning har brister.*

I en tid när rapport efter rapport varnar för den minskande biologiska mångfalden tycker vi det är anmärkningsvärt att Nacka kommun blundar för sitt ansvar, speciellt när man kan läsa nedanstående i Miljöredovisningen (s. 6): *Någon naturvärdesinventering har inte genomförts i samband med detaljplanarbetet. Det är därför inte möjligt att göra något annat än en översiktlig bedömning av områdets naturvärden. Området har besökts av tjänstemän från park- och naturenheten som konstaterade flera exemplar av talticka (*Phellinus pini*) samt möjlig lokal för reliktbody (*Nothorhina muricata*). Bägge arterna är rödlistade (NT).*

Man har alltså konstaterat rödlistade arter, men har inte tagit sitt ansvar och inventerat hela området.

Vi har ofta påtalat behovet av att i planprocessen utreda och beskriva den gröna infrastrukturen. För att bättre förstå vilka konsekvenser detaljplanen får på den gröna infrastrukturen såväl som de lokala naturvärdena bör alltid en naturvärdesinventering (NVI) göras. Vad som behövs är en NVI med inmätning av skyddsvärda träd och artförekomster samt en spridningsanalys, då har man ett underlag som ger en helhetsbild av naturvärdena och hur området fungerar som spridningslänk. Till detta behöver de rekreativa värdena inventeras och beskrivas. Med tanke på den stora exploatering som pågår i Nacka är bra underlag i planeringen avgörande för om Nackas gröna värden ska kunna bibehållas.

Naturområdet Solbrinken/Evedalsvägen har höga naturvärden

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner har inventerat området Solbrinken/Evedalsvägen i samband med inventeringen av små grönområden i Boo, se nedan utdrag från rapporten *Små grönområden i Boo, natur- och rekreationsvärden*. Inventeringen visar att naturområdet har höga naturvärden och ingår i viktiga samband.

Naturområdet vid Grusbrinken är inte inventerat av oss, men troligt är att även detta område hyser höga naturvärden.

Naturområdet Solbrinken/Evedalsvägen är objekt 24.

Naturvärdesobjekt:

- Naturvärdesklass 1
- Naturvärdesklass 2
- Naturvärdesklass 3
- Naturvärdesklass 4

Objekt 24. Skog – barrskog

Området omges nästan helt av privata hustomter men möjlighet att ta sig in i området finns i söder från Solbrinken. Längst i söder grandominerat med flera grova granar där den största är 209 cm i omkrets. Även flera grova torrakor och lågor. I fält/bottenskiktet bl.a. kransmossa och pyrolaarter. I branten i sydväst tar tallen över som dominerande trädslag. Här finns även en strandvall och hela branten är mycket blockrik. Tallarna är överlag gamla, uppskattningsvis mellan 200 – 300 år. I denna del förekommer det grov död ved i form av lågor av tall, den grövsta är 105 cm i omkrets. Flera tallar har bohål uthackade av större hackspett.

Uppe på höjden tar hållmarkstallskogen vid med gamla tallar och en del död ved som dock inte förekommer lika frekvent som i branten i sydväst. Markslitaget är mycket litet och området tycks inte besökas i någon större utsträckning vilket kan förklaras med svårigheten att hitta in i området mellan hustomterna som omger området.

Naturvärdesklass – Högt naturvärde klass 2

Biotopvärdet bedöms som påtagligt – högt (branten i sydväst) och artvärdet som påtagligt med sammanlagt 7 naturvårdsarter observerade. Detta ger högt naturvärde för hela området.

Naturvårdsarter

Tallticka NT S, Motaggsvamp NT S, Reliktbock NT S, Grovticka S, Grynig blåslav S, Mindre mägborre S, Granbarkgnagare S, Tofsmes S.

Grön infrastruktur

Länsstyrelserna fick 2015 i uppdrag av regeringen att ta fram handlingsplaner för den gröna infrastrukturen. Handlingsplanen för Stockholms län var på remiss under våren 2018. I remissversionen sägs att: *”En fungerande grön infrastruktur är avgörande för den biologiska mångfalden, ekosystemtjänsterna och ekosystemens motståndskraft exempelvis vid klimatförändringar.”* Vidare framgår där att: *”En fungerande grön infrastruktur är en förutsättning för vissa ekosystemtjänster som pollinering eller vattenrening.”* Att det utgått ett regeringsuppdrag om grön infrastruktur visar vilken dignitet frågan har fått. Insikten om att den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna inte kan klaras utan att naturen hänger ihop kommer allt mer. I handlingsplanen lyfts också den kommunala planeringen som viktig för att klara den gröna infrastrukturen.

Som kartan från utdraget från vår inventering visar finns flera naturområden runt om planområdet med höga naturvärden. Dessa områden hänger ekologiskt ihop och någon form av spridningsanalys bör alltid finnas med i underlaget för detaljplaner som på något sätt berör naturmark. I dagsläget fungerar troligen spridningen av djur och växter relativt bra i de delar av Boo som ännu inte påverkats av förtätningen. Men med tanke på den omvandling som pågår där stora lummiga tomter med ofta gamla träd styckas av och tillåts exploateras blir de kvarvarande grönområdena ännu viktigare. Dessa områden behöver därför beskrivas och dess värden säkerställas i detaljplanarbetet.

Inrätta biotopskyddsområden

Kommuner kan sedan en lagändring infördes bilda biotopskyddsområden. Biotopskyddsområde är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden som är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter. Biotoperna är också viktiga för vanligare arter, samt

för omväxling i landskapet. Exempel på biotoper som kan skyddas är naturliga vattendrag, grunda havsvikar, äldre naturskogsartade skogar och mark med mycket gamla träd.

Flera av de små grönområdena i Boo skulle kunna få ett långsiktigt skydd som biotopskyddsområden. Det stora grönområdet som vi inventerat skulle vara lämpligt att inrätta som biotopskyddsområde. Området vid Grusbrinken kan också vara lämpligt som biotopskyddsområde men vi har inte inventerat området. Sannolikt har det liknande karaktär och naturvärden som området Solbrinken/Evedalsvägen.

Att inrätta biotopskydd skulle vara betydligt bättre än att som nu föreslås överlåta huvudmannaskapet till de boende i området med osäkra konsekvenser på lång sikt.

Få och sporadiska n1-områden

Vi tycker också det är bekymrande att man i granskningsutlåtandet (s. 50) kan läsa detta i planenhetens sammanställning av ändringar: *Vissa justeringar och tillägg av n1-områden där enstaka ekar upptäckts som bedöms ha värde för landskapsbilden och naturvärde.*

Det är självklart positivt att man har upptäckt flera ekar som är skyddsvärda men det förstärker samtidigt vår uppfattning att planenheten helt enkelt inte har kunskap om vilka naturvärden som finns i området.

Vi står fast vid vår synpunkt från tidigare samrådssvar att vi anser att de få och sporadiska med **n1** markerade områden som finns i planen inte ger det skydd av värdefull natur som behövs.

Om Planenheten menar allvar med att planens syfte bland annat är att *”Områdets landskapsbild samt värdefulla kultur- och naturvärden ska bevaras och i viss utsträckning skyddas”* så är allmän lovplikt för att fälla träd över en viss storlek ett måste. Med en ökad exploatering kommer det att fällas träd – många träd, vilket också framgår av planbeskrivningen (s. 31).

Vi anser därför fortfarande att det ska vara en allmän lovplikt för att fälla träd med en stamdiameter över 0,15 meter mätt 1,3 meter över mark i hela området och inte bara på **n1**-områden. Detta för att undvika skövling av villafastigheter som man ser i andra områden. Speciellt i ett område där det saknas kunskap om naturvärden, till exempel om särskilt skyddsvärda träd, måste det vara ett krav med allmän lovplikt för fällning av träd över en viss storlek. Annars är risken stor att Nacka kommun inte tar hänsyn till befintliga naturvärden i bygglovhanteringen och inte heller genomför de samråd med länsstyrelsen som krävs angående skyddsvärda träd.

Vi anser också fortfarande att inom **n1**-markerade områden bör skyddet utökas till att gälla hela vegetationsmiljön även mark- och buskvegetation.

I vårt första gransknings svar uttryckte vi vår bekymring över att planenheten har tagit bort **n1**-områden efter önskan från fastighetsägare och har fått detta svar från planenheten (granskningsutlåtande s. 17): *Justering har även gjorts på några fastigheter där stor del av fastigheten tidigare täcktes av n-område som gjorde det svårt att nyttja byggrätten i planen.*

Men är syftet med **n1**-områden inte att skydda värdefull natur? Om en stor del av en fastighet är märkt med **n1** ska man kanske istället ifrågasätta om den byggrätt som finns i planen bör revideras.

Ekosystemtjänster

I vårt första granskningssvar efterlyser vi en ekosystemtjänstanalys och undrar vart Nacka kommuns ambitioner att arbeta med ekosystemtjänster i planeringen tog vägen.

Planenheten hänvisar till att *Kommunstyrelsen antog startpromemorian för projektet med beslut om att tidigare naturinventeringar skulle vara tillräckliga och inga nya skulle utföras.*

Planenheten tolkar detta beslut som att inte heller ekosystemtjänstanalys ska göras.

Samtidigt kan man läsa i miljöredovisningen (s. 8) att ekosystemtjänster är med i lokala miljömål: *Varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter.*

Det är bra att ekosystemtjänster ingår i miljömålen, men vi tycker det är konstigt att de inte tillämpas i denna och andra planer.

Parken vid Fiskebovägen

I Miljöredovisningen (s. 19) står att *Parken vid Fiskebovägen är mycket viktig för området. Det är därför positivt att den ska utvecklas. Eftersom det är många funktioner (bland annat naturvärden) som ska få plats i parken måste gestaltningen av den följas upp noga. Det finns annars en risk att viktiga funktioner går förlorade.*

Vi delar den uppfattningen, men tycker inte att den bifogade skissen visar på att man tar hänsyn till naturen. Vi vill därför upprepa vår kommentar från tidigare svar om att det finns ett stort behov av livsmiljöer för pollinerande insekter och vi hoppas att Nacka kommun vill anlägga flera ängsytor och gärna också buskage.

Mera natur på Ekbackavägen

Boo Miljö- och Naturvänner tycker det är positivt att de planerade parhusen i naturområdet på Ekbackavägen inte längre finns med i planen, men vi hade önskat att man hade låtit naturområdet mellan Rosbrinken och Ekbackavägen vara kvar i sin helhet. Det förhållandevis lilla området har mycket stora höjdskillnader och vi har svårt att se hur man kan bygga ett parhus och två villor utan att bryta mot intentionen i planen om att nya byggnader, tillbyggnader och markarbeten ska anpassas till markens topografi för att minimera sprängning, schaktning och fyllnadsarbete.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Ulla Brunö
vice ordförande ulla.bruno@telia.com

Kerstin Lundén
ordförande kerstin.lunden.natur@gmail.com

För Naturskyddsföreningen i Nacka

Ronny Fors
ordförande ronny.fors@naturskyddsforeningen.se